

Dagens Arena Krönika 11 maj

<https://www.dagensarena.se/opinion/pierre-schori-finns-starka-skal-att-vanta-med-natobeslut/>

Pierre Schori: Finns starka skäl att vänta med Natobeslut

Pierre Schori

-
-
-
-

NATOBESLUT Varför är det så bråttom med att bestämma sig om en svensk Natoanslutning? Det undrar Pierre Schori som menar att det finns starka skäl till att inte blixtrframkalla ett svensk Natobeslut.

Stämningen var förväntansfull när drygt 300 medlemmar i Socialdemokraternas partidistrikt i Stockholm samlades den 3 maj för den säkerhetspolitiska dialog som ska föregå partiets ställningstagande om Nato. Hade mötet varit fysiskt skulle troligen många flera ha medverkat, då detta var det enda tillfället som gavs för denna stora fråga.

Under två timmarna i åtta arbetsgrupper blandades bestämda åsikter med sökande frågor. Av de senare framgick att säkerhetspolitiken har försumrats i partiets diskurs och utbildningsverksamhet. Summeringen av dialogen visade på en splittrad bild. En grupp var för, en annan stödde partiet oavsett beslut. I två grupper dominerade osäkerhet, medan nejsidan dominerade i fyra med två grupper mera emot än för, två starkt emot kärnvapenalliansen och Trump.

Alla var positiva till att ha fått medverka, men flera var missnöjda med den hastighet som politiken skulle utformas, "en forcerad process". Liknande stämningar hörs från hela landet och de socialdemokratiska sidoorganisationerna.

Och så kom besked dagen efter. Nu ska farten ökas ännu mera! Det sker på bekostnad av den partidemokrati som skulle ge alla medlemmar en chans till gedigen information och seriöst bemötande. Den 12 maj äger de sista rundorna rum och då hinner inte bläcket ens torka på de svar som ska sändas in till den högsta instansen.

Vad blir det nu av medborgarnas oro och tvivel, förtroende och lojalitet, i detta historiska vägval som får konsekvenser även för våra barns och barnbarns säkerhet?

I det utsända dialogunderlaget finns ingen analys om framtiden. Hur hotas Sverige? Står Gotland inför en invasion? Ytterst få tror det. Putin verkar dessutom ha kört fast i Ukraina som kan bli hans Afghanistan. Det allvarligaste hotet mot europeisk säkerhet är ett krig mellan Nato mot Ryssland.

Två gånger tidigare har Sverige stått inför ett radikalt säkerhetspolitiskt val likt det idag.

Första gången var 1956 strax efter att ryska stridsvagnar hade invaderat Ungern för att slå ned ett folkligt uppror. Frihetskämparna krossades och Nato ingrep inte på grund av de ryska kärnvapnen.

Sverige övervägde då att skaffa egna kärnvapen, något som livligt förordades av Högerpartiet, Krigsmakten och ÖB. Starkt stöd kom från DN:s stridbare chefredaktör Herbert Tingsten som också ville ha med Sverige i Nato.

Men Tage Erlander drog slutsatsen att svenska atombomber skulle automatiskt göra oss till ett mål för ryska missiler. Ett par år senare lanserade Sverige den så kallade Undén-planen i FN. Kärnvapenfria stater skulle bilda en "non-atom-club" som ett led i att få kärnvapenmakterna att komma överens om ett provstoppsavtal. Det var början på en unik historia av uthållig svensk kamp mot domedagsvapnen. Kvinnorna gick i spetsen: Ulla Lindström, Inga Thorsson, Alva Myrdal och Maj-Britt Theorin.

Olof Palme krävde i sitt sista tal i FN 1985 ett kärnvapenförbud. 32 år senare la Margot Wallström Sveriges röst för just en sådan konvention som nu är internationell lag. Men efter påtryckningar från Nato och Pentagon blev det stopp. De alliansfria Irland och Österrike skrev på men inte vi.

Med Sverige i kärnvapenalliansen Nato skulle en enastående epok av livsviktig kamp gå i graven. Det skulle göra oss till en organiserad del av den terrorbalans som Putin så hänsynslöst utnyttjar i Ukraina.

Idag banaliseras kärnvapnen som skyddande, hanterbara parasoller. I DN den 19 mars beskrev Erik Johansson vid Totalförsvarets skyddscentrum händelseförloppet vid ett kärnvapenangrepp mot Nynäshamn. Då dör omkring 10 000 människor. Johansson hänvisar till försvarets råd hur vi ska skydda oss: Sök skydd inomhus. Skyddsrum ger skydd mot stötvåg och splitter, bränder och strålning från radioaktiva ämnen.

Värre är dock FOI:s forskningschef Rolf Dalsjö som menade, att "kärnvapen och kärnvapenavskräckning är grundbulten i den internationella ordningen sedan 1945. Om man förbjuder det så rasar hela den världsordningen samman". (Malin Jansson/T 2019-01-17). Lika bisarr var kollegan John Rydqvist, när han hävdade att FN:s konvention om kärnvapenförbud ökar risken för kärnvapenkrig. Båda har stått oemotsagda av ansvariga politiker.

Den 5 maj i år avslöjade TT att Sverige som Natomedlem kan säga nej till kärnvapen på svensk mark i fredstid, men måste acceptera Natos doktrin som innefattar "first use" och i ett akut läge är det sannolikt USA som trycker på knappen.

Detta är den svenska Nato-paradoxen: Går vi med i kärnvapenalliansen mister vi rätten att fortsätta den globala kampen mot atombomben och stärker därmed paradoxalt också Putin som använder just kärnvapenhotet.

Det andra skiftet skedde 2003 när våra soldater i Afghanistan bytte från att ingå i FN:s fredsbevarande styrkor till att tjäna under Natoflagg och Pentagons växlande amerikanska strategier. Resultatet blev ett 20-årigt militärt fiasko för Nato. Och snart fanns det knappast några svenska beväpnade soldater i blå baskrar.

Regeringens egen utredare om Sveriges deltagande i kriget 2012 – 2014 kom till slutsatsen att inget av de viktigaste målen som motiverade insatsen, om fred, kvinnors rättigheter, fattigdomsbekämpning och demokrati, hade uppnåtts. Den enda påtagliga effekten var att insatsen underströk vår lojalitet med Nato.

Vilken analys har Nato dragit efter uttåget? Ingen annan än att man skyller på afghanerna. I Sverige har det rått total radiotystnad. I USA klargjorde Biden att kriget var ett misstag utan like och tillsatte en utredning.

Inte minst för de svenskar som skadades och dödades behöver vi analysera varför det gick så illa. Vem bestämde och vilket inflytande hade vi? Varför höll vi på så länge? Hur fungerar Nato i olika kriser?

Avvakta till efter USA-valet och inled under tiden en bred folkbildning.

Det är oroande att vi medborgare inte får insyn i de slutna sällskapen i riksdagen som nu diskuterar vår framtid; det är samma grupp som år efter år röstade för fortsatt krig i Afghanistan under Nato -flagg och som aldrig har talat om hur det slutade. Därför behövs det en ny utredning före ett nytt Natoäventyr.

I grupparbetet diskuterades ännu en central fråga som inte fanns med i underlaget. Den avgörande roll som USA har i Nato och det växande hotet om en Trump-comeback.

En tydlig varningssignal var reaktionerna efter attackerna i USA den 11:e september 2001. Nato erbjöd sitt stöd enligt artikel 5 men det avvisades av president Bush som också hade Irak i tankarna. I stället uppmanade han Natos medlemsstater och andra att medverka i att störta Saddam Hussein. Som FN-ambassadör blev jag vittne till de bryska metoder som användes. I det illegala Irakkriget 2003 deltog elva Natoländer samt sex kandidatländer (de baltiska, Bulgarien, Rumänien och Slovenien) under trycket av parollen: "om ni inte är med oss, är ni mot oss".

I årets novemberval i USA tyder det på seger för trumpismen. Tror någon att en omvald Trump skulle infra säkerhetsgarantier till någon i Europa? Bara det är ett skäl att ta tid för ett svenskt beslut. Alltså finns det ytterligare starka skäl för att inte blixtrframkalla ett svenskt Natobeslut. Avvakta i stället till efter USA-valet och inled under tiden en bred folkbildning med öppna hearings i riksdagen som under 1970-talets oljekris. Om euron hade vi både folkomröstning och extrakongress.

Det handlar även om Europas framtid och tiden efter Putin,

Vad betyder den av EU nyligen antagna Strategisk kompass för säkerhet och försvar. EU ska ta "kvantumkliv" inom säkerhetspolitiken – bland annat genom att inrätta en snabbinsatsstyrka, fördjupa sitt underrättelsesamarbete och göra det lättare att förflytta trupper mellan länder. I sammanhanget bör vi minnas att det är EU, USA och FN som står för de största ekonomiska, militära och humanitära

bidragen till Ukrainas folk. Det är inte Nato som likt 1956 är schackat på grund av kärnvapenhotet, "vi vill inte ha ett tredje världskrig" (Biden).

Ryssland tillhör Europa. Jag är ense med Rysslandskännaren Martin Kraghs slutord i boken *Det fallna imperiet – Ryssland och väst under Vladimir Putin*: "Ett annat Ryssland väntar om hörnet. Ryssland är inte dömt att vara ett imperium. Alla idéer om den auktoritära staten som det enda sanna uttrycket för den ryska särarten är en del av den imperiala lögnen. Det var Putin som drev sitt land i en illiberal och auktoritär riktning, inte tvärtom."

Till sist: Varför har ingen nappat på oppositionspolitikern Aleksej Navalnys plan. En plan som går ut på att de 200 miljoner ryska användare av mobiler och paddor ska bombarderas två gånger om dagen med fakta och upplysning. Annars finns risk för att Putins fake news vinner. En årlig insats av detta slag skulle inte kosta mera än en handburen missil av typ Javelin.

Här kan Sverige göra något effektivt, civilt, smart och framtidsinriktat- som vi brukar.

Pierre Schori, tidigare FN-ambassadör och statssekreterare (S)

Följ Dagens Arena på Facebook och Twitter, och prenumerera på vårt nyhetsbrev för att ta del av granskande journalistik, nyheter, opinion och fördjupning.